

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 27/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om statens pensioner och 9 § lagen om statens familjepensioner

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 oktober 2002 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om statens pensioner och 9 § lagen om statens familjepensioner (RP 176/2002 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Heli Backman, finansministeriet
- regeringssekreterare Maritta Hirvi, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Jorma Kurula, Statskontoret
- jurist Jarmo Pätäri, Akava-OS
- förhandlingschef Seppo Väänänen, Löntagarorganisationen Pardia rf
- ekonomi- och socialpolitiske sekreteraren Ilkka Alava, Statens Samorganisation.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om statens pensioner ändras. Genom ändringen återställs den lägsta åldersgränsen för deltidspension för personer födda 1947 och därefter till 58 år medan det ålderspensionsbelopp som intjänas under deltidspensioneringen minskar. För personer födda före 1947 kvarstår rätten till deltidspension i enlighet med de nuvarande bestämmelserna. Dessutom föreslår regeringen att personer födda 1944

och därefter i allmänhet inte längre skall beviljas individuell förtidspension. För att förhindra missgynnanden föreslår regeringen också att kravet i fråga om arbetshistoria vid arbetslöshetspensionering ändras för en del personer födda före 1945.

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner utskottet propositionen behövlig och an-

gelägen. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Propositionen hänger samman med det principbeslut om utveckling av arbetspensionerna

för den privata sektorn som arbetsmarknadens centralorganisationer ingick senaste höst. Motsvarande, på detta avtal baserade ändringar i arbetspensionssystemet för den privata sektorn godkändes tidigare i år. Målet för propositionen är att i enlighet med regeringsprogrammet öka den sysselsatta andelen av befolkningen i arbetsför ålder och att på lång sikt uppnå en förlängning med 2—3 år av den genomsnittliga åldern då arbetstagare lämnar arbetsmarknaden. Utskottet understödde målet i sitt betänkande om motsvarande ändringar i arbetspensionerna inom den privata sektorn (ShUB 18/2002 rd).

I det statliga pensionssystemet har redan tidigare gjorts vissa ändringar, som inneburit en senareläggning av pensionsåldern. Utskottet vill understryka att arbetshälsofrämjande åtgärder och friskvård spelar en viktig roll för att propositionens syfte, att orka längre i arbetet, skall nås. Meningen är att riksdagen skall få en separat proposition om en på centralorganisationernas överenskommelse byggande reform av den yrkesinriktade rehabiliteringen inom det statliga pensionssystemet. Rehabiliteringsreformen är enligt utskottet ytterst viktig för att propositionens mål skall nås. Nyordningar över ett bredare spektrum i arbetslivet får folk att bättre orka arbeta. Hela personalen och inte bara de som närmar sig pensionsåldern skall vara målgrupp för hälsofrämjande åtgärder. De anställdas erfarenheter och kompetens under hela karriären påverkar anpassningen, sjukfrekvensen och engagemanget i arbetslivet. Arbetsfrämjande åtgärder och rehabilitering ger bästa resultat om de sätts in i god tid.

Deltidspension

Propositionens förslag till höjd åldersgräns för deltidspension och ändringar i intjäningsregeln avser att göra fulltidsarbete attraktivare än deltidspension. Utskottet konstaterar att de före-

slagna ändringarna också kan resultera i det motsatta, dvs. att arbetstagare i stället för deltidspension i extrema fall väljer invalidpension. Äldre arbetstagare har sett deltidspensionen som en möjlighet att anpassa arbetet till sina inneboende resurser och därmed stanna kvar i arbetslivet längre än fulltidsarbete skulle medge. Därför är det viktigt, menar utskottet, att arbetsgivarna ställer sig positiva till arbetstider avpassade till deltidspension och därigenom försöker få folk att stanna kvar i arbetslivet.

Arbetslöshetspension

Utskottet välkomnar förslaget att missgynnandena till följd av kravet på anställning för arbetslöshetspension korrigeras i det statliga pensionssystemet på samma sätt som de korrigerats i pensionssystemet för den privata sektorn räknat från den 1 augusti 2002. I jämlikhetens namn är det bra att bestämmelserna i det statliga pensionssystemet träder i kraft retroaktivt. Enligt utredning till utskottet går det att få fram dem som har rätt till arbetslöshetspension ur Statskontorets och Folkpensionsanstaltens register och följaktligen kan Statskontoret på eget initiativ se över pensionsrätten.

Utskottet har ansett att problemen kring arbetslöshetspension också bör utredas för dem som inte uppfyller förutsättningarna för arbetslöshetsdagpenning, ett villkor för arbetslöshetspension på grund av de bestämmelser om behovsprövad grunddagpenning som gällde före den 1 januari 1994. Utskottet godkände ett uttalande om saken i sitt ovan nämnda betänkande.

Förslag till beslut

På grundval av det ovan sagda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslagen godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 22 oktober 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Marjatta Vehkaoja /sd
vordf. Timo Ihamäki /saml
medl. Eero Akaan-Penttilä /saml
Merikukka Forsius /gröna
Tuula Haatainen /sd
Inkeri Kerola /cent
Niilo Keränen /cent
Valto Koski /sd
Marjaana Koskinen /sd

Pehr Löf /sv
Päivi Räsänen /kd
Sari Sarkomaa /saml
Arto Seppälä /sd
Marjatta Stenius-Kaukonen /vänst
Raija Vahasalo /saml
Jaana Ylä-Mononen /cent
ers. Anne Huotari /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.